



TÜRK PSİKOLOGLAR DERNEĞİ

SAHA GÖNÜLLÜ FAALİYETLERİ AYLIK RAPORU*

11 MART-9 NİSAN 2023

*Bu rapor Türk Psikologlar Derneği tarafından, gönüllülerin Hatay, Kahramanmaraş, Adıyaman ve Gaziantep'te 11 Mart-9 Nisan tarihlerinde gerçekleştirdikleri psikosozal destek faaliyetlerine ilişkin raporlara dayanarak hazırlanmıştır.

İçindekiler

Sayfa 3

- Depreme İlişkin Bilgiler

Sayfa 4

- TÜRK PSİKOLOGLAR DERNEĞİ
ÇALIŞMALARI
- 10-17 Şubat 2023

Sayfa 5

- 22-27 Şubat 2023

Sayfa 10

- Türk Psikologlar Derneği
Bünyesinde Sahaya Gidecek
Gönüllü Psikologların Seçim ve
Eğitim Süreci

Sayfa 13

- Gönüllülerin Organizasyonu ve
İllere Göre Dağılımı

Sayfa 16

- KAHRAMANMARAŞ

Sayfa 23

- HATAY

Sayfa 33

- ADIYAMAN

Sayfa 42

- GAZİANTEP

Sayfa 51

- SONUÇ VE DEĞERLENDİRME





Depreme İlişkin Bilgiler

06 Şubat 2023 tarihinde 04.17'de ve 13.24'te merkez üssü Pazarcık (Kahramanmaraş) ve Elbistan (Kahramanmaraş) olmak üzere iki deprem (büyükleri sırasıyla 7,7 ve 7,6 olmak üzere) meydana gelmiştir. İçişleri Bakanlığı Afet ve Acil Durum Yönetimi (AFAD) tarafından yapılan açıklamaya göre yaşanan depremlerin ardından 1 Mart itibariyle 11.020 artçı deprem meydana gelmiştir.

Deprem 11 ili doğrudan etkilemiş olup, alınan son bilgilere göre Kahramanmaraş, Gaziantep, Şanlıurfa, Diyarbakır, Adana, Adıyaman, Osmaniye, Hatay, Kilis, Malatya ve Elâzığ illerinde toplam 50.399 kişi hayatını kaybetmiştir.

AFAD tarafından 1 Mart'ta yayınlanan bültene göre Jandarma Genel Komutanlığı aracılığı veya kendi imkanları ile 1.971.589 kişi deprem bölgesinden tahliye olarak diğer illerdeki valilik ve kaymakamlıklara kayıt yaptırmıştır. Bölgede 358.037 çadır kurulmuş; 11 ildeki 332 noktada çadır kentler oluşturulmuştur. Toplam 10 il ve 162 noktada konteynir kent kurulumlarının devam ettiği belirtilmiştir. Dört Mobil Sosyal Hizmet merkezi Kahramanmaraş, Hatay, Osmaniye ve Malatya illerinde hizmet vermiş, deprem bölgesinde 691.388, deprem bölgesi dışında 333.903 olmak üzere toplam 1.025.291 kişiye psikososyal destek verilmiştir.



TÜRK PSİKOLOGLAR DERNEĞİ ÇALIŞMALARI

10-17 Şubat 2023

Türk Psikologlar Derneği (TPD), 6 Şubat 2023'te gerçekleşen depremlerin ardından yürütülecek psikososyal destek çalışmalarının planlanmasına yönelik veri oluşturmak, ihtiyaç ve durum değerlendirmesi yapmak amacıyla 6 kişilik öncü bir ekip ile 10-17 Şubat tarihleri arasında deprem sahasında incelemelerde bulunmuştur. Prof. Dr. Gökhan Malkoç, Doç. Dr. Zeynep Tüzün, Psk. Dr. Zeynep Şeker, Psk. Dr. Çiğdem Yumbul, Psk. Suat Özçağdaş ve Vedat Gün bu ekibin içerisinde yer almıştır. Öncü ekip, 7 ilde gözlemlerde bulunmuş ve görüşmeler yapmıştır. TPD tarafından yayınlanan Öncü Ekip Saha Gözlem ve İhtiyaç Değerlendirme Raporu'na göre ekip üyeleri, 8 gün boyunca deprem bölgesinde, saha gözlemi ve ihtiyaç değerlendirme çalışması kapsamında Adana, Osmaniye, Hatay, Gaziantep, Kahramanmaraş, Adıyaman, Malatya illerine ve bu illerdeki etkilenen köy ve ilçelere gitmiştir.

Bunun haricinde Türk Psikologlar Derneği bünyesinde afet sonrası yetişkin ve çocuklara ilişkin bilgilerin yer aldığı, herkese açık eğitimler 10 Şubat Cuma ve 12 Şubat Pazar 2023 tarihlerinde Türk Psikologlar Derneği Youtube kanalında canlı olarak yayınlanmıştır.



22-27 Şubat 2023

22-27 Şubat tarih aralığında Türk Psikologlar Derneği Yönetim Kurulu Üyeleri (Prof. Dr. Cem Şafak ÇUKUR, Dr. İsmail Altan TÜLÜ, Uzm. Psikolog Caner ÇAKIR, Psikolog Muharrem ÇETİN, Psikolog Aybüke ÜNAL, Psikolog Mahmut ÇELİK) ve dernek üyesi (Psikolog Şükran DOĞAN) tarafından deprem sahasına psikososyal destek sağlayacak gönüllüler için etkileşimlerde bulunmak amacıyla ziyaretler gerçekleştirilmiştir. Türk Psikologlar Derneği saha ekibi, aşağıdaki üç temel çerçevesinde Kahramanmaraş, Adıyaman, Gaziantep ve Hatay'da çalışmalarını yürütmüştür:

- Türk Psikologlar Derneği'nin gönüllü psikologlarının alan içerisinde konaklama, ulaşım, vb. konularda refahlarını sağlayabilmek için görüşmelerin gerçekleştirilmesi,
- Türk Psikologlar Derneği adına koordinasyon merkezi kurulması,
- Genel Merkez Yönetim Kurulu üyeleri olarak, rasyonel kararlar alınabilmesi amacıyla alanların incelenmesi

Bu amaçlar doğrultusunda sahaya giden ekip, Gaziantep, Hatay, Kahramanmaraş ve Adıyaman'da bölge yetkilileri, ASHB İl Müdürleri, AFAD çalışanları ile etkileşimlerde bulunarak TPD gönüllülerinin psikososyal destek çalışmalarında bulunması amacıyla sahaya gitmesi için gerekli görüşmeleri yapmış ve planlamalarda bulunmuştur.



Genel Merkez Yönetim Kurulu Ekibinin Koordinasyon Çalışma Raporu'nda belirtildiği üzere aşağıda maddeler halinde sunulan kararlar alınmıştır. Türk Psikologlar Derneği olarak oluşturulan kısa ve orta dönemli ilke, plan ve yol haritası kısaca aşağıda özetlenmiştir. Bu plan ve yol haritası mevcut yasal süreçler ve Türk Psikologlar Derneği Tüzüğü çerçevesi dikkate alınarak hazırlanmıştır.

1. Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı bünyesinde devam eden psiko-sosyal destek çalışmalarının artarak (asgari 1 yıl, ortalama 2 yıl) devam ettirilmesine, alandaki ihtiyaca göre bu desteğin hassas gruplara ve daha fazla uzmanlık gerektiren psikolojik desteğe dönüştürülmesine,

2. Türk Psikologlar Derneği'nin alanda görev yapan gönüllü psikologlarının koordinasyon ve iyilik hallerinin desteklenmesi için ilk etapta resmi onay alınan Nurdağı ve Hatay merkezli koordinasyon merkezlerinin açılmasına, ikinci etapta ise belirlenen ihtiyaçlar doğrultusunda bu merkezlerin işlevlerinin farklı illere genişletilmesine,

3. Kurulan koordinasyon merkezlerine saha sorumlularının göreve başlatılmasına,

4. Alınacak destekler bağlamında, alan sorumluları koordinasyonunda, ulaşım araçlarının sağlanması ve mobil destek birimleri aracılığıyla çadır, konteyner merkezlerinin dışında kalan (köy ve kırsal alan gibi) yerleşim birimlerine yönelik psikolojik desteğin yaygınlaştırılmasına,



5. Türk Psikologlar Derneği gönüllülerinin seçimi, koordinasyonu, eğitimi, oryantasyonu, süpervizyonu ve alanda destek hizmetlerinin daha sistematik şekilde yürütülmesi için Türk Psikologlar Derneği Genel Merkeziyle birlikte çalışılarak oluşturulan AFETLERDE PSİKOLOJİK DESTEK ÇALIŞMALARI KOORDİNASYON GRUBU (APDÇKG) ile çalışmaların devam etmesine,

6. Alanda veya farklı görevlerde çalışmakta olan Türk Psikologlar Derneği gönüllülerimize yönelik APDÇKG ile birlikte sistematik eğitimlerin sunulmasına, verilecek eğitimlerin ve eğitim sonrası gönüllü faaliyetlerinin belgelendirilmesine ve bu süreçte oluşturulan belge ve dokümanların toplumla paylaşılmasına,

7. Depremden etkilenen bölgelerde gönüllülük bağlamında yürütülen psikososyal ve travma destek hizmetlerinin; ilk aşamada depremden etkilenen kişilere yönelik online platformda desteklerin genişletilmesine ve bu konuda planlanan psikolojik destek faaliyetlerinin kısa sürede duyurulmasına,



8. Depremden etkilenen ve Türk Psikologlar Derneği ile iletişime geçmiş olan psikologlar ile düzenli yapılmakta olan toplantıların ve etkileşimin devam etmesine, depremden etkilenen ve henüz iletişim kurulamayan psikologların tespitinin sürdürülmesine, depremden etkilenen ve Türk Psikologlar Derneği ile iletişim kuran meslektaşlarımızın ve ailelerinin ihtiyaçlarının yetkililere aktarılması hususunun devam ettirilmesine, geliştirilecek proje ve işbirlikleri bağlamında; projelerdeki (alan koordinatörü, koordinatör yardımcısı vb.) ücretli görevlere, depremden etkilenen psikologlar ve psikoloji öğrencilerinin istihdamının öncelikli olarak belirlenmesine, Türk Psikologlar Derneği'nin eğitimlerinde, depremden etkilenen psikologlar ve psikoloji öğrencilerine öncelik verilmesine,

9. Depremlerde arama kurtarma faaliyetlerinde ve sonraki süreçte görevli ve/veya gönüllü çalışmalarıyla büyük katkılar sunan ekiplere yönelik başlatılan psikolojik destek hizmetlerinin arttırılarak devam ettirilmesine,

10. Etik temeller çerçevesinde, alanda faaliyet gösteren resmi ve sivil toplum örgütleri ile iş birliğinin ve dayanışma ağının genişletilmesine, izinli olarak alanda farklı destek (tıbbi, ekonomik, eğitim, vb.) çalışmaları sürdüren resmi ve özel oluşumlarla yeni iş birliklerinin oluşturulmasına ve devam eden iş birliklerinin genişletilmesine,

11. Tüm bu süreçler yürütülürken, Türk Psikologlar Derneği'nin Denetleme Kurulu ve bağımsız denetleme kurulları tarafından mali süreçlerin denetlenmesine, şeffaf bir şekilde paydaşlar ve kamuoyu ile paylaşılmasına, Türk Psikologlar Derneği Genel Merkez Yönetim Kurulu tarafından karar verilmiştir.





Türk Psikologlar Derneği Bünyesinde Sahaya Gidecek Gönüllü Psikologların Seçim ve Eğitim Süreci

Türk Psikologlar Derneği bünyesinde, psikososyal destek çalışmalarında bulunmak amacıyla deprem sahasına gönüllü olarak gitmek isteyen psikologlar için başvuru formu oluşturulmuş ve bu form 8 Şubat 2023 tarihinde yayınlanmıştır. Bu başvuru formuna yaklaşık 9 bin gönüllü psikolog başvuruda bulunarak sahaya gitme taleplerini iletmiştir. TPD tarafından yapılan değerlendirmeler sonucunda gönderilecek ekiplerde başvuruda bulunan gönüllüler arasından seçim yapılırken öncelik afet ve travma deneyimi, alınan eğitim ve yeterlilikler gözetilmiştir. Eğer belirlenen tarih aralığında sahaya gitmeye gönüllü kişilerin çoğunluğu bu özellikleri karşılamıyorsa, ekip liderlerinin bu özelliklere sahip olmasına dikkat edilmiştir. Seçilen gönüllerin belirttiği tarih aralıklarına göre sahaya gidecek ekipler oluşturulmuş ve gönüllülerle iletişime geçilmiştir.

TPD gönüllüsü olarak sahaya gönüllülerimize Afetlerde Psikolojik Destek Çalışmaları Koordinasyon Kurulu (APDÇK) tarafından Afet ve Travma eğitimi organize edilmiştir. Alanında uzman kişiler tarafından verilen bu eğitimin içeriği şu şekildedir:

- Psikolojik ilk yardım,
- Afetlerden sonra görülebilen akut tepkiler, travma tepkileri,
- Yas, kayıp, çocuklarda ve ergenlerde görülebilecek tepkiler ve bu tepkilere yönelik yapılabilecekler.



Koordinasyon Kurulunun düzenlemiş olduğu Afet ve Travma Eğitimi 12 Mart 2023 tarihinde verilmiş, bu eğitim kayda alınmış ve sahada görev alacak gönüllerin tamamının bu eğitimi alması hedeflenmiştir. Bu eğitim, Prof. Dr. Özden YALÇINKAYA ALKAR, Klinik Psikolog Ebru Öztürk, Dr. Öğr. Üyesi Sinem CANKARDAŞ NALBANTÇILAR, Uzman Psikolog Hasan Arslan, Psikolog Tanıl GÖKÇE tarafından verilmiştir.

Ek olarak her hafta sahaya gidecek gönüllüler saha oryantasyon eğitimine katılmaktadır. Saha oryantasyon eğitimi, Dr. Öğr. Üyesi Selin TEKİN, Uzman Psikolog Caner ÇAKIR ve Psikolog Tanıl GÖKÇE tarafından verilmektedir. Bu eğitimde gönüllülere saha bilgisi (gönüllülerin sahada ihtiyaç duyabilecekleri materyallere ilişkin bilgi, sahanın fiziksel durumu, barınma koşulları vb.) verilmesinin yanı sıra gönüllü olma motivasyonları, yeterlilikleri, iletişim becerileri konularında da grup çalışması yapılmaktadır. Bu eğitimde etik konusuna önemle vurgu yapılarak, gönüllülere sahadaki etik çerçeveleri tekrar hatırlatılmaktadır.

Afet ve Travma ve saha oryantasyon eğitimlerini veren deneyimli ve yetkin hocalarımız, bu eğitimleri herhangi bir ücret talep etmeden, tamamen gönüllülük esasına dayanarak yürütmektedirler.



Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı'ndan, sahada psikososyal destek vermek için gerekli yasal izinler derneğimiz Genel Başkanı tarafından alınmıştır. Yukarıda belirtildiği üzere TPD Yönetim Kurulumuz yaptığı saha ziyareti boyunca çok sayıda yerel ve ulusal yönetici ile temas kurmuş, psikososyal destek hizmetlerinin planlanması ve organizasyonu için gönüllülerimize çalışma ortamları hazırlamıştır. Bu bağlamda dernek gönüllülerinin kullanımında Nurdağı'nda 2, Hatay-Büyükdalyan Konteyner Kenti'nde 1 ve Samandağ'da 1 olmak üzere 4 konteynerimiz bulunmaktadır; bu konteynerlerde gönüllülerimizin barınma ve çalışması sağlanmaktadır.

Gönüllülerimiz her koşulda kalmaya ve hizmet vermeye istekli olsalar dahi hijyen, barınma ve beslenme olanaklarını dikkate alarak ve gönüllülerimizin yüksek yararını ve verimli olabilecekleri şartları gözetererek bazı illerde organizasyonumuzu planladık. Bu bağlamda Adıyaman (Merkez ve mobil olarak bazı ilçeler), Kahramanmaraş (Merkez ve mobil olarak bazı ilçeler), Gaziantep'in İslâhiye ve Nurdağı ilçeleri, Hatay (Merkez ve mobil olarak bazı ilçeler) ile Samandağ ilçesinde gönüllülerimiz çalışmalarını büyük bir özveri ile sürdürmektedirler. Depremden etkilenen diğer iller ve sahalar için yapılacak organizasyonlar ve verilecek hizmetler ilerleyen süreçte gündeme alınacaktır.



Gönüllülerin Organizasyonu ve İllere Göre Dağılımı

Türk Psikologlar Derneği Genel Merkez Yönetim Kurulu tarafından yukarıda belirtilen hedefler ve alınan kararlar doğrultusunda 11 Mart'ta TPD gönüllü ekipleri Kahramanmaraş, Adıyaman, Hatay ve Gaziantep'te psikososyal destek çalışmalarında bulunmak üzere sahaya gitmiştir. 11 Mart tarihinden itibaren her hafta bahsi geçen dört şehir için gönüllülerimiz arasından ekipler oluşturulmuş ve sahaya yönlendirilmiştir. Tablo 1'de bir aylık süreçte sahaya giden gönüllü sayımıza dair bilgiler yer almaktadır.

Tablo 1: 11 Mart-9 Nisan tarih aralığında sahaya giden gönüllü sayısı

Görev Tarih Aralığı	HATAY	ADIYAMAN	GAZİANTEP	KAHRAMANMARAŞ	Toplam
25.02.2023 - 07.03.2023	9	3	6	3	21
11.03.2023 - 18.03.2023	4	3	2	3	12
18.03.2023 - 25.03.2023	6	5	4	5	20
25.03.2023 - 01.04.2023	6	5	4	2	17
01.04.2023- 08.04.2023	7	3	3	2	15
08.04.2023 - 16.04.2023	8	4	4	3	19
Genel Toplam	40	23	23	18	104



Gönüllülerimiz toplam 8 gece sahada bulunacak şekilde görevlendirilmektedir ve sahada psikolojik ilk yardım, ihtiyaç tespiti ve yönlendirme, bireysel görüşme, grup çalışması, çalışana destek, psikoeğitim vermek gibi psikososyal destek faaliyetlerinde bulunmaktadır.

Raporu hazırlandığı tarih olan 14 Nisan 2023 tarihine kadar 104 gönüllümüz sahada psikososyal destek çalışmalarını yürütmüştür. Gönüllülerimiz bu süreçte 691 çocuk, 165 ergen ve 519 yetişkine psikososyal destekte bulunmuştur. Sahada görev alan gönüllülerimiz çalışana destek kapsamında, sahada görevli yaklaşık olarak 60-70 personelle duygu paylaşımı, psikoeğitim ve bireysel görüşmeler gerçekleştirmiştir (Tablo 2).

Tablo 2: Gönüllülerimizin psikososyal hizmet kapsamında destek oldukları kişi sayısı

	Hatay	Kahramanmaraş	Adıyaman	Gaziantep
Çocuk/Ergen	432	122	145	611
Yetişkin	2085	350	450	889
Toplam	2517	472	595	1500



Aşağıda gönüllülerimizin görev aldıkları şehirlerde yürüttükleri psikososyal destek faaliyetlerine ilişkin daha detaylı açıklamalar başlıklar halinde yer almaktadır.



KAHRAMANMARAŞ

11 Mart–9 Nisan 2023 tarihleri arasında Kahramanmaraş'a toplamda 12 kişiden oluşan 4 gönüllü ekip gitmiştir. Gönüllülerimiz, Batıpark Spor Salonu Çadır Alanı, Vali Saim Çotur Stadı Çadır Alanı ve 15 Temmuz Millet Bahçesi Çadır Alanı, Avşar Kampüsü Stadyum İçi, Karaziyaret Çadır alanı, Karacasu Konteyner Kent, Expo Konteyner Kenti'nde psikososyal destek çalışmalarını yürütmüştür.

Sahaya giden gönüllülerimiz, görevli oldukları çadırkent ve konteyner kentlerde öncelikle saha taraması yapmış, kendilerinden önce o bölgede görev almış çalışmacıların düzenledikleri rapor ve notları incelemiş, eksiklik ve ihtiyaçlara yönelik bir değerlendirmede bulunmuşlardır. Gönüllülerimiz, görevlendirildikleri bölgede çadır ve konteyner ziyaretleri yaparak ihtiyaç tespitinde bulunmuşlardır. Bireylerin fiziksel ihtiyaçlarının tespiti durumunda yetkililerle temasa geçilmiş ve bu ihtiyaçlar yetkililere bildirilmiştir. Bireylerin psikososyal desteğe ve bireysel görüşmelere ihtiyaç duyduğunun tespit edilmesi durumunda ise gönüllülerimiz, ihtiyaç duyan bireyler için randevular oluşturmuş ve görüşmelerde bulunmuştur.



11 Mart-9 Nisan tarih aralığında Kahramanmaraş'ta 192 kişiyle bireysel görüşme yürütülmüş ve ihtiyaç duyduğu tespit edilen bireyler için psikiyatriste yönlendirme yapılmıştır. Yürütülen görüşmelerde bireyin yaşı, deneyimleri, duygu durumu değerlendirilerek buna uygun şekilde duygu paylaşımında bulunulmuş, bireylerin verdikleri tepkilerin afet durumunda verilen normal tepkiler olduğu vurgusu yapılmış, nefes egzersizi, gevşeme egzersizi ve benzeri teknikler kullanılmıştır. Deprem öncesinde psikiyatrik ilaç kullanan (deprem nedeniyle ilaç kullanımı kesintiye uğrayan), saldırganlık gösteren, intihar düşüncesini dile getiren bireyler için psikiyatrik yönlendirme yapılmış; sahada görevli psikiyatristlerle iletişime geçilmiş ve bireylerin ilaçlarının temini sağlanmaya çalışılmıştır.

Sahada görev yapan gönüllülerimiz çocuklarla da çeşitli etkinlikler yürütmüşlerdir. Çocuklarla gruplar halinde boyama etkinlikleri, çocuklara kitap okuma etkinliği düzenlemiş, çocukların yaş düzeylerine uygun bir şekilde oyuncaklar ve çeşitli materyallerle oyunlar oynamışlardır. Vali Saim Çotur Çadırkent Alanında 1, Avşar Kampüsü Stadyum İçi Çadır Alanında 2 oyun çadırının bulunduğu ve burada çocuklar için oyuncak, kitap, boya kalemleri ve kağıtlar olmak üzere birçok materyallerin yeterli düzeyde olduğu belirtilmiştir. Bu nedenlerle bu sahalarda görev alan gönüllülerimiz, çocuklar ve aileleriyle görüşmeler yürütüp oyun etkinlikleri düzenleme şansına sahip olmuşlardır. Ancak 15 Temmuz Millet Bahçesi Çadır Alanında çocuklar için oyun ve materyal imkanlarının yeterli düzeyde olmadığı gözlenmiştir. Sahada görev alan ekiplerimiz, gözledikleri eksikliklere yönelik saha yetkililerine bildirimlerde bulunmuşlardır.



Çadırkent veya konteynerlerde yaşayan ergen gruplarıyla görüşmeler yürütülmüştür. Özellikle sınava hazırlanan ve 6-8 kişilik çadırlarda sınava çalışma imkânı bulamayan, bulunduğu bölgede internet ağının zayıf olması ve kitaplara erişimlerinde sorunlar yaşamaları nedeniyle yeterli kaynağa ve imkana sahip olamayan ergenlerin stres ve kaygı yaşadıkları gözlenmiştir. Sahada görevli gönüllülerimiz, saha yetkililerine çocukların ders çalışabilecekleri bir alanın oluşturulması ve kaynakların temin edilmesi için gerekli bilgilendirme ve yönlendirmeyi yapmış; bu kaygı ve stresi yaşayan çocuklarla görüşmeler yapılmıştır.

Gönüllülerimiz çocuklarla yürüttükleri grup çalışmaları ve etkinliklerinin yanı sıra yetişkinlerle de grup çalışması faaliyetleri yürütmüştür. Sahada görevli bir gönüllümüz, Vali Saim Çotur Çadırkentinde 15 kadın ile grup çalışması yürütmüştür. Benzer şekilde başka Karaziyaret Çadırkentinde 5'er kişiden oluşan 3 ayrı grup ile depresyon korkusu ve kaygısına ilişkin duygu paylaşımını ve psiko eğitimi içeren grup çalışmaları yapılmıştır. Ek olarak çadırkentlerde çocuklar ve ebeveynlerini kapsayacak grup görüşmeleri yapılarak aile içi iletişimin ve paylaşımının güçlendirilmesi yönünde çaba harcanmıştır.



Sahada görev yapan gönüllü psikologlarımız incinebilir grupların tespiti ve ihtiyaçlarının giderilmesi yönünde çalışmıştır. Çadır ziyaretleri esnasında engelli, çocuk ve kadınların sayısı tespit edilmiş, bireylerin ihtiyaçlarıyla ilgili notlar alınmış ve gerekli durumlarda bu kişilerle yeniden iletişime geçilerek psikososyal destekte bulunulmuştur. Fiziksel şiddet gören bir kadın için kolluk kuvvetlerine haber verilmiştir. Bir diğer incinebilir grup olarak göçmenlere yönelik çalışmalar, bölgede tercüman eksikliğinin bulunması nedeniyle istenen düzeyde yürütülememiştir. Gönüllülerimiz, göçmenlerle iletişimlerini bölgede yaşayan çocuk ve yetişkin diğer göçmen bireyler aracılığıyla sağlamaya çalışmışlardır.

Sahada görevli gönüllülerimiz tarafından saha çalışanlarıyla temaslar kurularak onların ihtiyaçları, iyilik halleri hakkında bilgi edinilmiş ve temas kurulmuştur. Depremi yaşayan ve kayıpları olan çalışanların yanı sıra uzun bir süredir deprem sahasında görevli olan personellerle ve sahadaki diğer gönüllülerle iletişime geçilmiştir. Yapılan gözlemler ve kurulan temaslar sonucunda bazı saha çalışanlarının yoğun stres yaşadıkları, tahammül seviyelerinin azaldığı görülmüştür. Gönüllülerimiz iletişim kurulan saha çalışanlarıyla bireysel görüşmeler yürütmüş, duygu paylaşımında bulunmuş, stres yönetimi ve tükenmişlikle başa çıkmaya dair psikoeğitim vermişlerdir.



Sahada görevli gönüllülerimizin yaptığı gözlemler ve yaptıkları faaliyetlere dayanarak hazırlanan raporlara göre; Kahramanmaraş'taki çadırkent ve konteyner kentlerde büyük oranda düzen sağlanmıştır. Depremi yaşayan ve çadırkent veya konteynerlerde kalan bireylerin, yeme, içme, kıyafet, hijyen malzemeleri, tuvalet ihtiyaçları gibi fiziksel ihtiyaçlarının karşılanabildiği ve psikososyal destek için uygun bir zeminin oluştuğu gözlenmiştir. Sahaya giden gönüllerimiz, çadır ziyaretlerinde bulunarak ihtiyaç tespiti ve ihtiyaçların ilgili birimlere iletilmesi, çocuk/yetişkin grup etkinlikleri ve paylaşımları, yetişkin ve çocuk/ergen görüşmeleri yapmıştır.

Gönüllülerimizin saha deneyimlerine ve gözlemlerine de dayanarak gelecekte Kahramanmaraş'ta şunların yapılmasının, deprem sahasında bulunan (depremi yaşayan ve/veya orada görevli bulunan bireyler) bireylerin iyilik hallerinin artmasına katkı sağlamak için şunlar önerilmektedir:

1-Fiziksel ihtiyaçlarını büyük oranda karşılayan bireylerde psikolojik ihtiyaçların ön plana çıktığı; olumsuz duygu ve düşünceleriyle başa çıkmakta zorlanan, günlük hayatını idame ettirmede desteğe ihtiyacı olan, sosyal destek kaynaklarından yoksun, birinci derece yakınlarını ve evlerini kaybeden, enkaz altında kalan ve kendisi kurtarıldığı ancak yakınları kurtarılamadığı için suçluluk ve üzüntü duygularını yoğun yaşayan bireyler olduğu gözlenmiştir.



İhtiyaç durumunda bu kişilerle bireysel görüşmelerde bulunulması, sosyal destek kaynaklarından yoksun kalan bireyler için sosyal desteği sağlayabilecek bağlantılar oluşturulması (grup çalışmaları bunun için iyi bir yol olabilir), gerekli durumlarda psikiyatristle ve sahada bulunan diğer psikologlarla temasa geçilerek gerekli desteğin sağlanması önerilmektedir.

2-Çadırkent ve konteynerlerde yaşayan göçmenlerin, başta dil engeli olmak üzere birçok sorunla karşılaşabildikleri gözlenmiştir. Göçmenler, sahada bulunan diğer göçmen bireyler aracılığıyla ihtiyaçlarını iletseler dahi dil ve iletişim problemi nedeniyle bireysel görüşme yürütme, grup çalışması yapma imkanları kısıtlı olmaktadır. Ayrıca bazı çadırkentlerde saha görevlileri de dahil olmak üzere göçmenlere yönelik olumsuz tutum ve davranışlar görülebilmektedir. Bazı saha çalışanları göçmenler ile Türk vatandaşlar arasında sık sık gerilim yaşandığını dile getirmiştir. Bu nedenle öncelikle bölgede profesyonel tercüman sayısının arttırılması önerilmektedir. Ek olarak depresi yaşayan göçmenlerin, duygu durumlarını olumsuz etkileyebilecek faktörlerden biri olan olumsuz tutumlar ve ayrımcı davranışların azaltılması için saha çalışanlarına eğitimler verilmesi; gruplar arası olumlu temasın arttırılması önerilmektedir.



3-Deprem sahasındaki imkanlar, ergenlik çağındaki gençlerin ihtiyaçlarına karşılık verebilecek yeterlilikte değildir. Sosyal imkanlardan büyük oranda yoksun kalan, okula gidemeyen, kalabalık çadırlarda kendisi için özel alan bulamayan ergenler, aileleriyle çatışmalar yaşayabilmektedir. Ergenlik çağındaki gençlerde, içe kapanma, saldırgan davranışların artışı, yoğun kaygı ve stres gözlenmektedir. Çadırkent ve konteyner kentlerde sosyal alanların oluşturulması veya arttırılması (örneğin, ergenlerin ve yetişkinlerin buluşup sohbet edebileceği kafe-çadırlar, kütüphane, sinema imkânı) önerilmektedir. Ek olarak görüşmeler ve gözlemler sonucunda desteğe ihtiyaç duyduğu belirlenen ergenlere, bireysel ve grup görüşmeleri aracılığıyla destek sağlanması önerilmektedir.

4-Bazı saha personelleri ve gönüllülerinin desteğe ihtiyaç duydukları görülmüştür. Çalışana destek çerçevesinde; ihtiyaç duyduğu tespit edilen bireylere ve gruplara ekip çalışması, iletişim becerileri ve sorunları, stres yönetimi, tükenmişlikle ilgilipsikoeğitim verilmesinin oldukça faydalı olacağı öngörülmektedir. Nitekim gönüllülerimiz bu faaliyetleri yürütmeye başlamıştır. Özellikle depremi yaşayan ve kayıpları olan saha çalışanlarıyla temas kurularak gerekli psikososyal desteğin verilmesi önerilmektedir.

5-Grup çalışmalarının arttırılması, daha fazla gruba erişilerek grup etkileşimlerinin ve paylaşımlarının yaygınlaştırılması önerilmektedir. Özellikle yetişkin grup paylaşımlarının, bireylerin duygu ve düşüncelerini paylaşmaları ve bir sosyal destek ağı oluşması adına oldukça yararlı olacağı düşünülmektedir.



HATAY

11 Mart-9 Nisan 2023 tarihleri arasında toplam 23 kişiden oluşan 4 gönüllü ekip Hatay'a gitmiştir. Gönüllülerimiz bu süre zarfında Defne (Orhanlı) Çadır Kent, Eski Fuar Alanı Çadır Kent, Limak Konteyner Kent, Büyükdalyan Geçici Yaşam Alanı (Konteyner Kent), Nilüfer Belediyesi Konteyner Kent, Sahra Hastanesi, Selam Camii Çadırkent, Eski Hayvan Pazarı Çadırkentinde görev almışlardır.

Hatay'da Türk Psikologlar Derneği'ne ait 2 adet konteyner (Samandağ'da Nilüfer Belediyesi Konteyner Kenti ve Büyükdalyan Konteyner Kenti'nde) bulunmaktadır ve bu bölgelerde görevlendirilen gönüllülerimiz psikososyal destek çalışmalarını bu konteynerlerde yürütmektedir.

Hatay'da 11 Mart- 9 Nisan 2023 tarih aralığında yetişkin, çocuk ve ergenlerden oluşmak üzere toplam 2517 bireyle iletişime geçilerek ihtiyaç tespiti, duygu paylaşımı, psikoeğitim, bireysel görüşmeler ve grup çalışmaları yoluyla psikososyal destekte bulunulmuştur.

Hatay'da depremden etkilenen insan sayısının oldukça fazla olduğu, insanların fiziksel ihtiyaçlarına erişimlerinin henüz tam olarak giderilemediği görülmüştür. Bölgede ASHB ile birlikte çalışan gönüllülerimiz, öncelikle bireylerin ihtiyaçları için koordinasyon merkezine bilgilendirme yaparak bireylerin ihtiyaçlarının giderilmesi yönünde çabalamıştır. Bu doğrultuda bireylerin çadır, gıda, kıyafet, hijyen malzemesi vb. ihtiyaçları için ilgili birimlere bildirimlerde bulunulmuştur.



Sahaya giden gönüllerimiz, buldukları bölgelerde konteyner ve çadır ziyaretleri yaparak kendilerini tanıtmış, ihtiyaç tespitinde bulunmuş ve desteğe ihtiyaç duyan çocuk ve yetişkinlerle ilgili notlar alarak daha sonra bu bireylerle temasa geçmişlerdir. Defne (Orhanlı) Çadır Kent'te 120, Büyükdalyan Konteyner Kent'te 38, Limak Konteyner Kent'te 23, Eski Fuar Alanı Çadır Kent'te 13 olmak üzere 194 çadır/konteyner ziyaretinde bulunulmuştur. Bu ziyaretlerle gönüllülerimiz, kendilerini tanıtmış, bireylerin ve ailelerin ihtiyaçlarını tespit etmiş, duygu paylaşımında bulunmuş, bireylerin verebilecekleri tepkilere dair psikoeğitimler vermiş, psikolojik desteğe ve bireysel görüşmeye ihtiyaç duyduğu belirlenen kişiler için uygun zamana randevular oluşturmuşlardır.

Bireysel görüşme kapsamında ilk ayda 106 yetişkine destek verilmiştir. Hem yürütülen bireysel görüşmeler hem çadır/konteyner ziyaretleri esnasında yapılan görüşmeler sonucunda bazı yetişkinlerin uykuya dalmakta güçlük çektiği, gece korku içinde uyandığı, bir yakını olmadan kapalı ortamda kalamadığı, yoğun stres yaşadığı, yoğun üzüntü, kaygı ve öfkeye sahip olduğu, çevresiyle iletişimi azaltmak istediği görülmüştür. Bireysel görüşmelerde bağ kurma, duygusal sağaltım ve motivasyonel görüşme yapılmıştır. Psikoeğitimlerde yaşanan olayın olağanüstü, verilen tepkilerin normal olduğuna vurgu yapılarak bireyin kendi yaşadıklarını anlamlandırmasına destek olunmuştur.



Bireylerin duygu durumlarına, yaşadıkları sorunlara uygun bir şekilde duygu paylaşımında bulunmuş, nefes egzersizi, gevşeme egzersizi teknikleri uygulanmış, bireylerin başa çıkma kaynakları hakkında bilgi edinilerek bireyler bu yönde desteklenmiştir. Yürütülen görüşmeler sonucunda ilaç desteğine ihtiyaç duyduğu düşünülen bireyler için psikiyatrik yönlendirme yapılmıştır.

Deprem öncesinde psikiyatrik ilaç kullanan ancak depremle tedavisi kesintiye uğrayan, halihazırda ilaç kullanan, yoğun duygularıyla başa çıkmakta zorlanan, saldırganlık eğilimi olan ve/veya intihar düşüncesini dile getiren bireyler için psikiyatrik yönlendirme yapılmış; sahada görevli psikiyatristlerle iletişime geçilmiş ve bireylerin ilaçlarının temini sağlanmıştır. Bu bağlamda 22 yetişkin için psikiyatrik yönlendirme yapılmış; 2 madde bağımlılığı bulunan yetişkin birey için ailelerin isteği üzerine mobil ekip yönlendirmesi yapılmıştır. Ek olarak psikiyatriste yönlendirme yapılan bireylerin takibi için daha sonra sahaya gelecek ekiplere gerekli notlar bırakılmıştır.

Sahaya giden gönüllülerimiz, toplam 345 çocuğa grup etkinlikleri, psikoeğitimler ve bireysel görüşmeler aracılığıyla psikososyal destekte bulunmuştur. Bu bağlamda çocukların bireysel gelişimlerine uygun oyun grupları planlanarak fiziksel ve mental gelişimleri takip edilmiş, ihtiyacı olan çocuklara gelişimsel özelliklerine uygun psikososyal destek verilmiştir.



17 çocukla ailelerinin onayı ve gözetiminde bireysel görüşme yürütülmüştür. Bazı çocuklarda içe kapanıklık, davranış sorunları, öfke (aileye, kayıplarına, bölgeden ayrılan arkadaşları ile kendi imkanlarını kıyaslamalarına ilişkin vb.) ve konuşmada bozulmalara (ruminasyonlar, kekeleme, yuvarlama, konuşmaktan kaçınma gibi) yol açan stres belirtileri gözlenmiştir. Çocukların aile temasının azlığı, çadırkentteki imkanların yetersizliği, ebeveynlerin çadırkentteki güvenlik endişesi ve deprem sonrası korumacı tutumları sebebiyle bazı çocukların sorunlar yaşadıkları belirlenmiştir. Çocuklar ile yapılan görüşmelerde özellikle duygu paylaşımlarının geliştirmesi hedeflenmiştir. Ayrıca çocuklarla aile içi iletişimi güçlendirmeyi hedefleyen çalışmalar yapılmıştır; çocuklar ebeveynleri ile birlikte görüşmeye beraber alınarak iletişimi, duygu paylaşımlarını, rutin oluşturma çabalarını güçlendirecek psikoeğitim verilmiştir. 3 çocuğa depremin ne olduğu anlaşılır, yaşlarına uygun ve net bir şekilde aktarılmıştır.

128 çocuğa, yaşlarına ve gelişim düzeylerine uygun bir şekilde gruplar halinde mahremiyet ve hijyen eğitimi verilmiştir. Çadırkent ve konteyner kentlerde kalan 200 çocukla resim, hikaye ve fiziksel oyunları kapsayan grup etkinlikleri yürütülmüştür. Çocukların yaşlarına uygun oyun grupları oluşturulmuş ve çeşitli oyunlar oynanmıştır. Tanışma etkinlikleri ve salınım egzersizleri yapılarak duygu regülasyonu hedeflenmiştir. Ayrıca Büyükdalyan Konteyner Kenti'nde enstrüman çalan çocuklarla bir müzik etkinliği düzenlenmiş; etkinliğe çocukların ebeveynleri ve diğer konteyner sakinleri katılmış, bu etkinliğin çocuklar ve yetişkinler üzerinde olumlu bir etkisi olduğu gözlenmiştir.



Gönüllülerimizin görev yaptığı sahalarda ergenlik çağındaki 13 çocuk/genç yetişkinle bireysel görüşme yürütülmesinin yanı sıra; 38 ergenle grup çalışması yapılmıştır. Gönüllülerimiz, 15 çocuk ve ergen grubuna alandaki sağlık çalışanı ile birlikte grup hijyen eğitimi vermiştir. 5 ergenlik çağındaki genç kız ile grup paylaşımı yapılmıştır. 15-18 yaşları arasındaki ergenlere yönelik grup çalışması düzenlenmiş; çalışmaya katılan 16 kişiye kaçınma davranışları, duygu sağaltımı, TSSB belirtileri odaklı bilgilendirme ve psikoeğitim verilmiştir ve nefes egzersizleri çalışılmıştır. Ek olarak bazı ergen grup çalışmalarında Whatsapp grupları kurulmuş, grup düzeyinde duygu paylaşımı yapılmış ve birbirleri ile iletişim kurmalarına olanak sağlamak amaçlanmıştır.

Çocuk ve ergen grup çalışmalarının yanı sıra yetişkin kadın ve erkeklerle de grup çalışmaları yapılmıştır. Kadınlardan oluşan 10 kişilik bir gruba mahremiyet eğitimi verilmiştir. Eski Hayvan Pazarı Çadırkenti'nde 10 kişilik bir kadın grubuna hijyen eğitimi verilmiştir. Nilüfer Belediyesi Konteyner Kenti'nde kadınlara yönelik aile içi şiddeti önlemek amaçlı bireysel ve grup düzeyinde psikososyal eğitimler verilmiştir. Orhanlı Çadırkenti'nde 23 bireyle farklı gruplar halinde bir araya gelinmiş, duygu sağaltımı ve paylaşımında bulunulmuştur.

Gönüllülerimiz saha çalışanlarıyla (Sağlık Bakanlığı çalışanları, ASHB çalışanları vb.) grup paylaşımları ve bireysel görüşmeler yürütmüştür. Saha çalışanları arasında görüşülen bireylerin durumlarının kompleks olduğu; kayıp, birincil travma ve ikincil travmanın etkili olduğu, genel olarak suçluluk ve çaresizlik hisleri yaşadıkları ve aşırı yardım istekleriyle beraber yorgun oldukları gözlenmiştir.



Duygu sağaltımı, verdikleri tepkilere ilişkin bilgilendirme ve normalleştirme, farkındalık sağlama, “şimdi ve burada”ya odaklanmaya yardımcı olacak yöntem ve uygulamalar kullanılmış, bunların yararlı olduğuna dair geri bildirimler alınmıştır. Sahra Hastanesi’nde görevli arama-kurtarma çalışmalarına katılmış olan ve ikincil travma belirtileri gösteren 2 sağlık çalışanıyla duygu paylaşımı ve psikoeğitim içeren bir görüşme gerçekleştirilmiştir. Selam Camii Çadırkent’inde sahada görevli çalışmacılara ikincil travmaya ilişkin bilgilendirme, normalleştirme ve ne zaman bir uzmana başvurması gerektiğini içeren bir psikoeğitim verilmiştir.

Son olarak gönüllülerimiz tarafından çadır ve konteyner ziyaretleri esnasında engelli bireylerin tespiti yapılarak ailelerine psikoeğitim dahilinde bilgiler verilmiş; ihtiyaç halinde ulaşabilecekleri birimler hakkında bilgi sunulmuştur. Ek olarak engelli bireylerin kardeşleri ve akranları ile aynı sosyal ortamlara girebilmeleri konusunda cesaretlendirme amacıyla bireysel görüşmeler yapılmıştır.

Özetlenecek olursa; gönüllülerimizin yaptığı gözlemler ve yaptıkları faaliyetlere dayanarak hazırladıkları raporlara göre Hatay’da fiziksel ihtiyaçlar noktasında büyük eksiklikler mevcuttur. İhtiyacın oldukça fazla olduğu ve çadır, gıda, kıyafet, hijyen malzemeleri, tuvalet, çamaşır yıkama gibi ihtiyaçlara kimi yerlerde cevap vermekte zorlanıldığı gözlenmiştir. Sahaya giden gönüllerimiz, çadır/konteyner ziyaretlerinde bulunarak ihtiyaç tespiti ve ihtiyaçların ilgili birimlere iletilmesinin yanı sıra çocuk/yetişkin grup etkinlikleri ve paylaşımlarında bulunmuş, yetişkin ve çocuk/ergen görüşmeleri yürütmüştür.



Gönüllülerimizin gözlem ve deneyimlerine dayanarak Hatay özelinde şunlar önerilmektedir:

1-Çadırkent/konteyner kentlerde barınan ya da dışarıdaki çadırlarda konaklayan her bireylerin iç çamaşırı, temizlik ürünü gibi ihtiyaçları mevcuttur. Bazı çadırkentlerde bulunan sosyal marketlerde bazı ihtiyaçlara erişim kolayken bazılarında ihtiyaç duyulan ürünler kısıtlı miktardadır. Özellikle çadırkentlerde yaşamayan bireylerin sosyal markete ulaşım için araç sahibi olmaları gerekmektedir; bu da ihtiyaçların teminini zorlaştırmaktadır. Bu tür temel ihtiyaçların giderilmemesinin psikolojik destek alanını ikinci plana atarak sekteye uğrattığı düşünülmektedir. Bu nedenle öncelikle Hatay'da fiziksel ihtiyaçların karşılanması yönünde büyük bir çaba harcanması, kaynakların ve imkanların dengeli bir şekilde insanlara ulaştırılması gerekmektedir.

2-Sahada görev alan personellerin, özellikle görev sürelerinin sonlarına doğru oldukça gergin ve stresli oldukları gözlenmiştir. İletişim kurulan birkaç saha personeli, gitmek için gün saydıklarını, gergin hissettiklerini dile getirmişlerdir. Saha koşulları ve depremzedelerin yaşantılarına ve duygularına maruziyet bireyleri tükenme seviyesine getirebilmektedir. Orada bulunan çalışanların kendi zihinsel ve fiziksel sağlıklarını korumak için duygu paylaşımında bulunmasının yararlı olacağı düşünülmektedir. Saha çalışanlarına, duygu sağaltımının önemine dair psikoeğitim verilmesinin, belli aralıklarla görevlilerin akşam saatlerinde grup çalışması ve grup etkinlikleri yapmasının yararlı olacağı düşünülmektedir.



3-Konteyner ya da çadır kentlerde çalışanlar başta olmak üzere, farklı şehirlerden göreve gelen belediye ekipleri, kamu görevlileri ve güvenlik görevlilerinin (kolluk kuvvetlerini hariç) bölgenin depremi yaşayan bireylerden oluşan bir alan olduğunun farkında olmadıkları ve zaman zaman birlik duygusundan uzak oldukları gözlemlenmiştir. Bu bakımdan iki haftalık periyotlar halinde sahaya giren yeni görevlilere deprem ve afet bilinci üzerine psikoeğitim verilmesi önerilmektedir.

4-Düzenlenen sosyal etkinliklerin (boyama, müzik etkinliği gibi) çocukların uyum davranışlarında iyileştirici etkisi açık şekilde gözlemlenmiş olup bu tarz etkinliklerin devamlılığının sağlanmasının önemli olduğu düşünülmektedir.

5-Hatay'da temel sorunlardan birinin ulaşım olduğu gözlenmiştir. Toplu taşıma araçları ve taksiler faal olmadığı için ulaşım, özel araçlar ve ambulanslarla sağlanmaktadır. Sahra hastanesine ambulansla gelerek orada mahsur kalan, saatlerce araç ayarlamaya çalışan hastalar olduğu gözlenmiştir. Ulaşım ayrıca gönüllüler için de bir engel oluşturmaktadır. Bu ve benzeri durumlar, depremi yaşayan, kayıpları olan ve zor koşullarda bireylerin güven duygusunun tesisini zorlaştırabilmektedir. Ulaşım sorunu için yetkililerle görüşülmesinin yararlı olacağı düşünülmektedir.



6-Sahada çalışan psikolog sayısının yeterli olmadığı görülmüştür. Bazı çadırkentlerde psikologların görevlendirilmediği görülmüştür. Ayrıca genel olarak sahada görevli sosyal çalışmacıların sayısının da yetersiz olduğu gözlenmiştir. Ortalama minimum 500-600 kişi için genellikle iki personel görevlendirmesi yapılmaktadır. Çocuk etkinlikleri, bireysel görüşmeler, psikoeğitimler, grup görüşmeleri düşünüldüğünde iki kişinin çok yetersiz kaldığı düşünülmektedir. ASHB saha yetkilileriyle, personel sayısının artırılması, arttırılmadığı noktada daha dengeli bir dağılımın sağlanması (her çadırkentte en az bir psikoloğun görevlendirilmesi) için görüşülmesinin faydalı olacağı düşünülmektedir.

7-Bölgedeki depremzedelerin büyük bir kısmının unutulmak, desteğin kesilmesi ile ilgili kaygıları olduğu geleceğe dair umutsuzluk içerisinde oldukları ve kendilerine çıkan konteynerleri ya da çadırları kaybetme korkuları olduğu gözlemlenmiştir. Bu bağlamda bakanlık armalı yeleklerin halkın duygularını ifade etmesine engel niteliğinde olabildiği düşünülmektedir. TPD yelekleri ve yaka kartlarının, bireylerin kendilerini açmasına yardımcı olduğu gözlenmiştir. Sahada bulunan görevlilerin, gönüllü geldiklerini vurgulamalarının da bu bağlamda önemli olduğu düşünülmektedir.

8- Bölgede tercüman eksikliği bulunmaktadır. Bazı çadırkentlerde (örneğin; Sadakataşı Çadırkent) çoğunluğu göçmenlerin oluşturduğu öğrenilmiştir. Göçmenler, sahada bulunan diğer göçmen bireyler aracılığıyla ihtiyaçlarını iletsele dahi bazı göçmenlerle dil ve iletişim problemi nedeniyle bireysel görüşme yürütme, grup çalışması yapma imkanları bulunmamaktadır. Bu nedenle sahada profesyonel tercüman sayısının artırılması önerilmektedir. Ayrıca göçmenlerin, duygu durumlarını olumsuz etkileyebilecek faktörlerden biri olan olumsuz tutumlar ve ayrımcı davranışların azaltılması için saha çalışanlarına psikoeğitimler verilmesi, Türk vatandaşlarıyla göçmenlerin gruplar arası olumlu temasının artırılması için etkinlikler düzenlenmesi önerilmektedir.





ADİYAMAN

11 Mart-9 Nisan 2023 tarihleri arasında Adıyaman'a toplam 16 kişiden oluşan 4 gönüllü ekibimiz gitmiştir. Gönüllülerimiz, Adıyaman Tut ilçesinde Adıyaman Tut ilçesinde yer alan "Taziye Evi" ve önünde yer alan psikososyal destek çadırı, Eğriçay Park Çadır Alanı ve Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığı (TPAO) Güneyi Çadır Alanı, Aqua Park Çadırkent Alanı ve Sultanbeyli Konteyner Kenti'nde psikososyal destek çalışmalarını yürütmüştür.

Sahaya ilişkin genel değerlendirmede bazı çadırkentlerde durum diğerlerine göre nispeten çok daha iyiyken; bazı sahalarda fiziksel ihtiyaçların karşılanması noktasında hala büyük eksiklikler bulunduğu görülmüştür. Eğriçay Park Çadır Alanı'nın -Adıyaman'da ilk kurulan çadır yapılanmalarından ve birçok kurumun bulunduğu bir alan olmasından dolayı- sistemin oturduğu bir çadır alanı olduğu söylenebilmektedir. Atletizm pistinde çocuklar için mini konser alanı ve oyun çadırı bulunmaktadır. Bölgedeki hizmetlerin varlığına müteakip çadırkentte yaşayanların yanı sıra şehrin başka bölgelerinden de psikososyal destek için gönüllülerimize başvurular olmuştur. Ancak gönüllülerimizin görev aldığı diğer alanların koşul ve imkanlarının, Eğriçay Park Çadır Alanına kıyasla daha az olduğu belirlenmiştir.



Gönüllülerimiz, görevli buldukları bölgelerde çadır ve hane ziyaretlerinde bulunmuş, insanlarla bağ kurarak ihtiyaçlarına yönelik yönlendirme ve destekte bulunmuşlardır. Bu süreçte gönüllülerimiz 140 çadır ziyareti gerçekleştirmenin yanı sıra; Tut ilçesine bağlı Kaşlıca, Pamuklu, Meryemuşağı köylerine ihtiyaç tespiti amacıyla ziyaretler yapılmıştır. Bu ziyaretler esnasında psikolog meslek grubu tanıtılmış, anlık destek talebi olanlara ihtiyacı doğrultusunda bilgilendirme ve yönlendirme yapılmış, bireylerin ulaşabilmeleri için psikososyal destek çadırının konumuna dair bilgi verilmiştir. Bu ziyaretler esnasında tespit edilen eksiklikler ve talepler raporlandırılarak bölgede çalışmalarını yürüten bakanlık yetkililerine iletilmiştir. Köy ziyaretlerini takip eden günlerde gönüllülerimiz, kendilerine ulaşarak kendisi veya çocukları için destek talep eden bireyler olduğunu gözlemişlerdir. Bu taleplere karşılık bireysel ve grup düzeyinde görüşmeler yürütülmüştür.

Gönüllülerimiz 56 yetişkin kadın ve erkekle bireysel görüşmeler gerçekleştirmiştir. Bireysel görüşmeler ve çadır ziyaretleri esnasında yapılan görüşmeler sonucunda yetişkinlerde stres, kaygı (gelecek kaygısı geçim kaygısı), depresyon korkusu, iletişim sorunları gözlenmiştir. Aile içi şiddetler ve çadırdaki yaşayan diğer komşuları ile sorunlar yaşayan yetişkinler görülmüştür. Aile içi şiddet durumu ilgili birimlere (ASHB, güvenlik güçleri) aktarılmıştır. Çatışma çözümüne dair ve iletişime dair psiko eğitimler verilmiştir. Bireysel görüşmelerde bağ kurma, duygusal sağaltım sağlanmaya çalışılmış; bireylerin duygu durumlarına, yaşadıkları sorunlara uygun bir şekilde duygu paylaşımında bulunmuş, nefes egzersizi, gevşeme egzersizi gibi teknikleri uygulanmıştır.



Yaşanan olayın olağanüstü, verilen tepkilerin normal olduğuna vurgu yapılmış ve bireyin kendi yaşadıklarını ve hissettiklerini anlamlandırmasına destek olunmuştur. Yürütülen görüşmeler sonucunda ilaç desteğine ihtiyaç duyduğu düşünülen bireyler için psikiyatrik yönlendirme yapılmıştır.

Sahadaki gönüllülerimiz, bu süre zarfında yetişkinlerle bireysel görüşmelere ek olarak grup çalışmaları da yürütmüşlerdir. Tut ilçesinde yetişkin kadınlara yönelik debriefing çalışması yapılmış; deprem sonrası görülebilecek tepkiler konuşulmuş ve baş etme becerileri konusunda psikoeğitim verilmiştir (6 kişilik grup). Ek olarak çocuklarla yapılan mahremiyet eğitiminin önemi ve içeriği hakkında bilgi verilmiştir. Eğriçay Park Çadır Alanında ise 6 yetişkin kadın ve 5 yetişkin erkek ile depreme ilişkin duygu ve deneyimleri üzerine grup paylaşımı gerçekleştirilmiştir. Aqua Park Çadırkent alanında kadınlar (11) ve erkekler (5) ayrı ayrı olmak üzere grup çalışması gerçekleştirilmiştir. Aqua Park Çadırkent alanında travmanın psikolojik etkileri üzerine psikoeğitim düzenlenmiştir. Etkinliğe 8 kadın katılım sağlamıştır. Psikoeğitimde kadınlar mahremiyet ve temizlik konusuna değinmişler; bu konuda bir psikoeğitim talebinde bulunmuşlardır.



Gönüllülerimiz, yaklaşık olarak 150 çocukla bireysel ve grup etkinlikleri aracılığıyla temas kurmuşlardır. Bu bağlamda Tut ilçesinde 3 – 7 yaş gruplarına yönelik mahremiyet eğitimi, güvenlik eğitimi, duygu çalışması, deprem konusunda psikososyal eğitim ve bilgilendirmeler yapılmıştır. Eğriçay Park Çadır Alanı ve TPAO Güneyi çadır alanında çocuk/ergenlerle yapılan grup çalışmalarında psikoeğitim verilmesinin yanı sıra çocuklarla çeşitli etkinlikler düzenlenmiştir. Psikoeğitim çalışmalarında çocukların yaşına ve ihtiyacına uygun bir yaklaşımla onlara depremin ne olduğu, neden meydana geldiği hakkında ve depremin fiziksel, psikolojik etkileri hakkında bilgi verilerek çocukların kaygı ve belirsizlik duygu düzeyinin azaltılması amaçlanmıştır. Çocuklara, duygularını nasıl tanımlayacakları ve ifade edecekleri hakkında bilgiler verilmesinin yanı sıra çocuklar, duygularını çeşitli yollarla (oyun, resim vb.) ifade etmeleri noktasında teşvik edilmişlerdir. 6-9 ve 9-12 yaşları arasındaki çocuklara yönelik grup oyunları gerçekleştirilmiş; bu etkinliklere yaklaşık 30 çocuk katılmıştır. Bu oyunlarla çocukların kendilerine güven duygusunun arttırılması; iş birliği, çocukların duygusal ifadelerini tanımlarına ve ifade etmelerine yardımcı olma amaçlanmıştır. Ek olarak bazı sahalarda çocuklara öz bakım ve hijyen eğitimleri verilmiştir. Çocuklarla gruplar halinde resim çizme ve boyama, hikayeleştirme etkinlikleri yürütülmüştür.



Adıyaman'da 11 Mart-9 Nisan tarih aralığında ergenlik çağında bulunan 21 kişiyle bireysel görüşme yürütülmüştür. Sosyal imkanlarından, okullarından, özel alanlarından büyük oranda mahrum kalan ve kalabalık bir şekilde çadır/konteynerlerde yaşayan ergenler, depremden oldukça fazla etkilenen bir diğer grubu oluşturmaktadır. Bilhassa sınav döneminde olan gençlerin, gelecek kaygılarıyla birlikte yoğun stres altında oldukları söylenebilir. Yürütülen görüşmelerde duygu sağaltımı sağlanarak, gelecek beklentiler ve seçenekler, akran ilişkileri, mevcut sosyal destek kaynakları değerlendirilmiş; gerekli durumlarda ikinci görüşme için randevu oluşturulmuş ve ayrıca ergenlerin aileleriyle de görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Bazı çadırkentlerde ergen gruplarıyla spor aktivitelerine katılmış; ortak kullanım alanlarında bulunan ergen gruplarıyla bağ kurulmuş, güven tesis edilmeye çalışılmıştır.

Çalışana destek bağlamında sahada bulunan resmi kurum görevlileri ve gönüllülerle temas kurulmuş ve bireylerin ihtiyaçlarına uygun olarak psikososyal destek verilmiştir. Özellikle depremi yaşamış çalışanlarla bireysel olarak görüşülmüş, paylaşım yapmak isteyenlere alan tanınmıştır.

Sahada bulunan temizlik personelleri yaşadıkları zorlukları açıklayarak insanlara hijyen noktasında gerekli bilincin aşılması için hijyen ve kişisel sınır eğitimi verilmesi gerektiğini ifade etmişlerdir.



Sahada görevli alan çalışanların bazıları mağduriyet yaşadığını ve güvenlik konusunda gerekli tedbirlerin alınmadığını belirtmiş ve buna yönelik endişelerini dile getirmişlerdir. Görevlilerden birkaçı darp tehlikesi ile karşı karşıya geldiğini belirtmiştir. Bu nedenle öncelikle bireylerin kendilerini güvende hissedeceği bir ortamın oluşturulması gerekmektedir.

Adıyaman'da gönüllülerimizin yaptığı gözlemler ve yaptıkları faaliyetlere dayanarak hazırladıkları raporlara göre fiziksel ihtiyaçlar noktasında eksiklikler mevcuttur. Bazı alanların, diğerlerine nispeten çok daha iyi durumda olduğu gözlenmiştir. Sahaya giden gönüllerimiz, çadır/konteyner ve köy ziyaretlerinde bulunarak ihtiyaç tespiti ve ihtiyaçların ilgili birimlere iletilmesinin yanı sıra çocuk/yetişkin grup etkinlikleri ve paylaşımlarında bulunmuş, yetişkin ve çocuk/ergen görüşmeleri yürütmüştür. Gönüllülerimizin gözlem ve deneyimlerine dayanarak Adıyaman için aşağıda belirtilenler önerilmektedir:

1-İlgili bölgede psikososyal destek kapsamında görevli ve gönüllü çalışanların yeterli sayıda olmadığı düşünülmektedir. Tut ilçesi ve çevre köylerde deprem ve sel kaynaklı travmatik deneyimler yaşayan kişi sayısının azımsanmayacak düzeyde olduğu; psikolojik destek taleplerinin de oldukça yüksek olduğu görülmüştür. Tut ilçesi ve çevresinde gezici psikososyal ekiplerin olması ve bölgede konaklayan bireylere yönelik psikoeğitim, destek ve ihtiyaç tespiti sağlanmasının yararlı olacağı düşünülmektedir.



2-Çadır kentlerde yaşayan insanlara verilebilecek psikoeğitimler dışında buradaki insanlara çadır yerleşkesindeki hizmetler ve hangi hizmetler için hangi çadırlara gidilebileceğine dair bilgilendirme yapılabilir. Gönüllülerimiz, farklı ihtiyaçları için çadıra gelen insanları bilgilendirmişlerdir fakat insanların bölgedeki hizmetler hakkında bilgilendirilmesinin, psikososyal destek çadırı hakkında da daha detaylı bilgi verilmesinin yararlı olacağı düşünülmektedir.

3-Çadır alanlarında insanların psikososyal hizmetlere yakınlık kurması ve hizmet almasını kolaylaştırmak için psikososyal destek çadırlarına belli bir mesafeye bank, çardak gibi sosyal alanlar kurulmasının faydalı olacağı düşünülmektedir (Bu imkanın Eğriçay'da mevcut olduğu görülmüştür).

4-Bu süreçte hijyen ve kişisel sınırların korunmasına yönelik insanların birbirlerini istismar edebildikleri ve bu konulara gerekli hassasiyet ve dikkatin gösterilmediği gözlemlenmiştir. Temizlik personellerinin de talep ettiği üzere hijyen eğitiminin yanı sıra mahremiyet ve kişisel sınıra ilişkin eğitimlerin çok daha kapsamlı bir şekilde çok sayıya verilmesinin oldukça gerekli olduğu düşünülmektedir.



5-Sahada çalışanların birçoğunun depremi deneyimlemiş oldukları, görev almak zorunlu oldukları için sahada oldukları ancak bu şekilde çalışanların yeterli verim ve performansı gösteremediği ve iyilik hallerinin yeterince iyi olmadığı gözlemlenmiştir. Depremi deneyimlemiş çalışanların sahada görev almalarının hem çalışanların aileleri hem kendileri için doğru olmayabileceğinin, tükenmişlik ve stres vurgusuyla birlikte ilgili makamlarca değerlendirilmesinin önemli olduğu düşünülmektedir.

6-Özel eğitime ihtiyaç duyan ancak raporu bulunmadığı için çocuklarını Milli Eğitim Bakanlığı'nın çadırlarına gönderemeyen ebeveynler olduğu belirlenmiştir. Bu sorunun bir an önce çözüme kavuşturularak özel eğitime gereksinim duyan çocukların eğitim alması sağlanmalıdır.

7-Erkeklerin, ergenlerin ve ileri yaşlardaki bireylerin psikososyal destek çadırına diğer gruplara nazaran çok daha az geldikleri gözlenmiştir. Bu gruplara sosyal ortamlara dahil etmek, gerekli durumlarda destek almaları için teşvik etmek ve bilgilendirmek gerekmektedir. Bu bağlamda ergen gruplarına film izleme, futbol/voleybol/basketbol gibi oyunlar oynama vb. aracılığıyla ulaşılabilir ve bağlar kurulabilir. Erkeklerin, genelde zamanlarını çadırda geçirdiği ve bu durumun da öfkenin aile içinde dışa vurumuna zemin hazırladığı gözlenmiştir. Erkekler ve/veya ileri yaştaki bireyler için bir toplanma, sohbet ortamı oluşturulması önerilmektedir.



8- Bazı kadınlar, cinsel birliktelikte korunmak istediklerini fakat korunma yollarının neler olduğunu ve nerden tedarik edileceğini bilmediklerini ifade etmiştir. Bu bağlamda kadın/erkeklere korunma yolları, doğum kontrol hapı gibi kontrol materyallerinin nereden temin edilebileceğine dair bilgilendirme çalışmalarının yapılması önerilmektedir.



GAZİANTEP

11 Mart-9 Nisan 2023 tarihleri arasında Gaziantep'te toplam 13 gönüllümüz psikososyal destek faaliyetlerinde bulunmuştur. Türk Psikologlar Derneği'nin faaliyet yürüttüğü Gaziantep Nurdağı ve İslâhiye Bölgesinde çeşitli sahalarda yaklaşık 2500-3000 konteyner bulunmaktadır. Gönüllülerimiz İslâhiye Stadyum Çadır Kenti, İslâhiye Kalyon Konteyner Kenti, Fevzipaşa Konteyner Kenti, Göz Parkı, Nurdağı Konteyner Kenti'nde görev almışlardır.

Gönüllülerimiz bahsi geçen süre zarfında çadır ziyaretleri, bireysel görüşmeler, grup çalışmaları, psikoeğitimler aracılığıyla yaklaşık olarak 1500 bireyle temasa geçmiş ve psikososyal destekte bulunmuştur.

Stadyum Çadır Kenti'nde gönüllülerimiz tarafından yaklaşık 235 çadır ziyareti gerçekleştirilmiştir. Bölgede yaklaşık 300 ailenin konakladığı; çocuklar için oyun çadırları kurulmuş olmasına karşın yetişkinlere yönelik herhangi bir psikososyal destek hizmetinin sunulmadığı görülmüştür. Bunun üzerine gönüllülerimiz çadır ziyaretlerinde bulunarak ihtiyaç taraması yapmış ve yetişkinlerin psikososyal desteğe ihtiyaç duydukları gözlenmiştir (bireylerin bir kısmının yoğun depresyon korkusuyla ilişkili duygusal ve bedensel belirtilerden söz ettiği görülmüştür). Bu nedenle bölgede Yetişkin ve Ergen Psikososyal Destek Birimi kurulmuştur ve görev süresince gönüllülerimiz tarafından sabah saatlerinde çadır ziyaretleri yapılarak sunulan bu yeni hizmet hakkında bilgi verilmiştir.



Çadır ziyaretlerinde, bireylerle görüşmeler için uygun zaman dilimlerine randevular oluşturulmuştur. Stadyum Çadır Kenti'nin bölgedeki diğer alanlarla kıyaslandığında yaşam şartlarının en kötü bölge olduğu gözlemi yapılmış ancak buna karşılık bireylerin, psikolojik yardım almak konusunda oldukça istekli oldukları görülmüştür. Bakanlığa iletilen talep doğrultusunda bölgeye Arapça-Türkçe bilen ve sabit olarak bölgede görev alabilecek bir tercüman görevlendirilmiş ve böylece hem Türk vatandaşlara hem de Suriye göçmenlere yönelik psikososyal destek hizmetleri sunulabilmiştir.

59 konteynerden oluşan Fevzipaşa Konteyner Kenti'nde ise ağırlıklı olarak ileri yaştaki bireylerin konakladığı görülmüştür. Bölgede yalnızca çocuklara psikososyal destek hizmeti sunulmaktayken o bölgede görevli TPD gönüllümüz, yetişkinler için ihtiyaç taramasında bulunmuş ve yetişkinlerle bireysel görüşmeleri ve grup görüşmelerini başlatmıştır.

Gönüllülerimiz görevli oldukları diğer sahalarda da çadır/konteyner ziyaretleri gerçekleştirerek bireylerle bağ kurmuş, ihtiyaçlarına yönelik tespitlerde bulunmuş ve gerekli yönlendirmeleri yapmışlardır. Bu doğrultuda Gaziantep'te 282 çadır ve konteyner ziyaret edilmiştir. Bu ziyaretler esnasında gönüllülerimiz kendilerini tanıtarak, orada bulunma amaçlarını belirtmiş ve onların geri bildirimleri ve istekleri doğrultusunda iyilik hallerine, ihtiyaçlarına yönelik değerlendirmeler yapılmıştır.



Bireylerin belirttiği fiziksel ihtiyaçlar (kıyafet, hijyen malzemesi, çocuk bezi, iç çamaşırı, terlik vb.) için sosyal marketlere ve sahada görevli bulunan yetkili birimlere bildirimler yapılmış; bireylerin ihtiyaçlarını nereden karşılayabileceklerine dair yönlendirmeler yapılmıştır. Ek olarak bu ziyaretler esnasında bireysel görüşme, grup paylaşımları ve psikiyatrik yönlendirmeye ihtiyaç duyduğu düşünülen bireyler için notlar alınarak randevular oluşturulmuştur.

Gaziantep'te 11 Mart-9 Nisan 2023 tarih aralığında 165 yetişkin kadın ve erkekle bireysel görüşme yürütülmüştür. Çadır ziyaretlerinde yetişkinlerde akut stres tepkilerinin görüldüğü kaygılarının yüksek düzeyde olduğu gözlenmiştir. Ayrıca yetişkinlerin yas tepkilerinin çok yoğun olduğu, komşusunu, akrabasını, çocuğunu kaybeden kişilerde içe kapanmanın ve umutsuzluğun oldukça yoğun olduğu belirlenmiştir. Bireysel görüşmelerde bağ kurma, duygusal sağaltım sağlanmaya çalışılmış; kayıpları olan bireylerin yas süreçlerinde verdikleri tepkilere eşlik edilmiştir. Yaşanan olayın olağanüstü, verilen tepkilerin normal olduğuna vurgu yapılarak bireyin kendi yaşadıklarını anlamlandırmasına destek olunmuştur. Bireylerin duygu durumlarına, yaşadıkları sorunlara uygun bir şekilde duygu paylaşımında bulunulmuş, nefes egzersizi, gevşeme egzersizi teknikleri uygulanmış, bireylerin başa çıkma kaynakları hakkında bilgi edinilerek bireyler bu yönde desteklenmiştir. Yürütülen görüşmeler sonucunda ilaç desteğine ihtiyaç duyduğu düşünülen 3 birey için psikiyatrik yönlendirme yapılmıştır.



Gönüllülerimiz 169 çocukla bireysel ve grup düzeyinde etkileşime girmiş; oyunlar, etkinlikler aracılığıyla duygularını ve düşüncelerini anlamlandırmalarını, kendilerini açmalarına ve sosyalleşmelerine katkı sağlanmaya çalışılmıştır. Fevzipaşa Konteyner Kenti'nde 5-9 yaş aralığındaki çocuklara yönelik, grup fiziksel etkinlikler, duygu ifadesine yönelik çalışmalar ihtiyaç olarak bildirildiğinden bu yönde çalışmalara ağırlık verilmiştir. Çalışmalar, oyun, drama ve resim içeriklidir. Ağırlıklı olarak, güven, iş birliği, duygusal farkındalık ve duyguları canlandırma şeklinde yapılmıştır. Her bir çalışma yaklaşık 40 dakika sürmüştür. Benzer şekilde Fevzipaşa bölgesinde en büyük yaş 11 olmak üzere 2-3-5 kişilik gruplar halinde çocuklarla etkinlikler yapılmıştır. Çocukların özellikle bedensel duyuları (titredim, nefesim gitti, bacaklarım karnım ağrıdı, kalbim hızlandı gibi) ile ilgili daha çok bildirim yaptıkları fark edilmiş, baloncukla nefes egzersizleri, gevşeme egzersizleri, beynin bedene nasıl mesajlar gönderdiği ile ilgili kısa psikoeğitimler gerçekleştirilmiştir. Gönüllülerimiz sahada 3-6 yaş çocukların motor becerilerine yönelik grup etkinliklerinin yanı sıra iş birliği temelli grup çalışması da yürütmüşlerdir. Nurdağı Konteyner Kenti'nde 18 çocuğa grup düzeyinde psikoeğitim verilmiştir. Benzer şekilde Nurdağı'nda çocuklarla "Bir Resim Çiz" grup çalışması yürütülmüş; çocukların yaptıkları resimler üzerine konuşularak paylaşımda bulunulmuştur.



Gönüllülerimiz görevli oldukları sahalarda 36 çocuk ile ebeveynlerinin onayı ve gözetimiyle görüşme gerçekleştirmiştir. Bazı çocukların yoğun depresyon korkusu yaşadığı, depresyonu anlamlandırmada zorlandığı, aile içi iletişim sorunları yaşadıkları görülmüştür. Bu bağlamda çocukların yaş ve gelişim düzeyine uygun şekilde depresyonu ve yaşadıkları duyguları anlamlandırmaları yönünde çaba harcanmıştır. Çocukların ebeveynleriyle de görüşmeler yürütülmüş ve yaşadıkları sorunlara dair bilgilendirme ve çözüm önerileri sunulmuştur. Anne-baba kaybı yaşayan ve sahadaki görevliler tarafından psikolojik desteğe ihtiyaç duyduğu belirtilen ve psikiyatristin düzenli olarak psikolog desteği almasını önerdiği 2 erkek çocuk, gönüllümüz tarafından takip edilmiş ve sonraki ekiplere bu konuda bilgilendirme yapılmıştır.

Gaziantep'e giden gönüllülerimiz ergenlik çağındaki 57 çocuğa bireysel görüşmeler ve grup etkinlikleri aracılığıyla psikososyal destekte bulunmuştur. 16 ergenle bireysel görüşme yürütülmüş, duygu paylaşımında bulunulmuş; stres ve kaygıyla başa çıkma yolları, sosyal destek, nefes egzersizi, gevşeme egzersizi, rutin oluşturma konularında psikoeğitim verilmiştir. Stadyum Çadırkent Alanı'nda ergen gruba (12-18 yaş) yönelik, 20 çocuğun katıldığı ısınma oyunları ile başlayan, gevşeme egzersizleriyle devam eden ve stadyum etrafında yürüyüş yapılarak sonlanan bir spor etkinliği yapılmıştır. Fevzipaşa Konteyner Kenti'nde ise 8. sınıf öğrencileriyle meslek seçimine ve sınav kaygısına yönelik bilgilendirme ve grup paylaşımı yürütülmüştür.



11 Mart-9 Nisan arasında Gaziantep'te yetişkin bireysel görüşmelerin yanı sıra grup çalışmaları da yürütülmüştür. Fevzipaşa Konteyner Kentte her gün yapılan saha gezmelerinde bir araya gelen 5-6 yetişkin ile deprem sonrası yaşam, yas süreci, hayata yeniden bağlanma ile ilgili grup etkileşim sohbetleri yapılmıştır. Stadyum Çadır Kenti'nde çadır ziyaretlerinden farklı olmak üzere 1 aile ile görüşülerek aile içi dinamik incelenmiş; aile içi iletişimin güçlendirilmesi, duygu paylaşımının arttırılması yönünde destek verilmiştir. Gönüllülerimiz, günlük olarak yaptıkları çadır/konteyner ziyaretleri sırasında karşılaştıkları 3-4 kişilik gruplarla görüşmeler yürütmüş; duygu paylaşımı ve verilen tepkilere dair psikoeğitimin yanı sıra zaman algısında değişiklikler, yeme-içme-iştah değişimleri, uyku problemleri gibi sorunları olduğu belirlenen ve talep eden bireyler için bireysel görüşme randevuları oluşturulmuştur. Sahada gönüllülerimiz tarafından 25 yetişkin kadın ve erkeğe (farklı gruplar halinde) grup psikoeğitimi verilmiştir. Bu psikoeğitimlerde gönüllülerimiz deprem sonrası yaşanabilecek duygusal, davranışsal, bilişsel, sosyal tepkilere ilişkin, mahremiyet ve hijyene ilişkin bilgilendirmede bulunulmuş; bireyler grup içi duygu paylaşımı yapmışlardır.



Deprem sahasında görevli bulunan çalışanlara destek bağlamında 48 bireye psikososyal destek sağlanmıştır. Gaziantep Nurdağı Bölgesinde 20 ASDEP personeline “Merhamet Yorgunluğu” kapsamında odak grup çalışması yapılmıştır. Çalışma yaklaşık 40 dakika sürmüştür. İslâhiye Stadyum Çadır Kenti’nde görevli saha personelleriyle, yaşadıkları duygular, stres yönetimi, tükenmişlikle başka çıkma yollarına ilişkin grup etkileşimi yapılmıştır. Bir başka sahada ise 6 polis memuru ile uzun zamandır sahada bulunmaya ilişkin duygu ve deneyimleri, yaşadıkları zorluklar, stres ve tükenmişlik duyguları ile ilgili 45 dakika süren bir grup çalışması yürütülmüştür.

Gaziantep’te gönüllülerimizin yaptığı gözlemlere ve yürüttükleri faaliyetlere dayanarak hazırladıkları raporlar incelendiğinde Gaziantep’teki fiziksel şartların, diğer illere kıyasla daha iyi olduğu söylenebilir. Bazı konteyner kentler diğerlerine nispeten çok daha iyi durumdadır; bölgede genel olarak çadırkentten ziyade konteyner kentler bulunmaktadır. Sahaya giden gönüllerimiz, çadır/konteyner ziyaretlerinde ihtiyaç tespiti ve ihtiyaçların ilgili birimlere iletilmesinin yanı sıra çocuk/yetişkin grup etkinlikleri ve paylaşımlarında bulunmuş, yetişkin ve çocuk/ergen görüşmeleri yürütmüştür. Gönüllülerimizin gözlem ve deneyimlerine dayanarak Gaziantep için aşağıdakiler söylenebilir:



1-Stadyum Çadırkent Alanı'nda herkese eşit bir şekilde yardım dağıtılmamasına yönelik geri bildirimler alınmıştır. Özellikle çocukların bu konuyu dile getirdiği ve rahatsızlık duydukları gözlenmiştir. Herkese eşit olarak yardım dağıtımını sağlanmasının ve bireyler arasında ayrımcılığın önüne geçilmesi, bireylerin güvende hissetmesi açısından da oldukça önemli olduğu düşünülmektedir. Bu sahada çocuklara yönelik etkinlik ve oyun alanlarının ve materyallerin yeterli olmadığı görülmüştür. Yetişkin ve çocukların ihtiyaçlarına yönelik bu eksikliklerin giderilmesi, fiziksel ihtiyaçların giderilmesinin yanı sıra güven ve adalet duygusunun tesisi için oldukça gereklidir.

2-Nurdağı'nda psikososyal çalışmalara yönelik materyal ihtiyacının bulunduğu gözlenmiştir. Nurdağı sahası için ASHB ile iletişim kurulmuş; boya, oyun hamuru gibi kırtasiye malzeme ihtiyacı giderilmiştir. Ancak A4 kağıdı, oyuncak ve duygusal, sosyal, akademik, bilişsel gelişimi destekleyici materyal ihtiyacı bulunmaktadır. Bu ihtiyaçların giderilmesinin, bilhassa çocuklarla yürütülecek bireysel ve grup düzeyinde etkinliklerin daha sağlıklı yürütülmesi açısından önemli olduğu düşünülmektedir.

3-Bölgede farklı etnik kökenlerin bir arada yaşadığı, bu grup üyeleri arasında tahammülsüzlük seviyesinde artış olduğu, adli olay ve çatışmaların daha kolay olabileceği gözlenmiştir. Kolluk kuvvetleri çatışmaların önlenmesi için sahada bulunmaktadır ancak bir arada yaşayan (büyük olasılıkla uzun bir süre bir arada yaşamaya devam edecek olan) insanları kaynaştıracak sosyal faaliyetlerin düzenlenmesinin, yetişkinler ve çocuklar için faydalı olacağı düşünülmektedir.



4-Bölgedeki kadınlara yönelik, kadınların sosyalleşmelerine katkı sağlayacak, çadırları dışında bir alanda var olabilecekleri, üretimde bulunabilecekleri, duygu ve düşüncelerini paylaşabilecekleri insanların bulunduğu çeşitli kurs imkanlarının sağlanması, bu amaçla alanlar oluşturulmasının psikososyal destek açısından önem arz ettiği düşünülmektedir.

5-Sahada aile içi problemlerin çok yoğun yaşandığı görülmüştür. Aile içi şiddet olayları ve kayıp sonrası yasa eşlik eden öfke belirtileri yaygın gözlenmiştir. İvedi bir şekilde deprem sahasında aile içi şiddeti önleme ve müdahale programlarının planlanması ve uygulanmaya başlaması önerilmektedir. Bunun için kurumlar arası iş birliği ile çeşitli eğitimler düzenlenebilir; bu bağlamda grup etkinlikleri ve çalışmaları yürütülebilir; aile içi şiddeti tespiti yönelik kontrollerin sayısı arttırılabilir; aile içi çatışma çözümüne ve öfke kontrolüne yönelik bireysel görüşmeler ve grup çalışmaları yürütülebilir.



SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

Türk Psikologlar Derneği, deprem sahasında psikososyal destek çalışmalarının sağlanmasına önemli katkı sağlamaktadır. 6 Şubat'ta meydana gelen depremden iki gün sonra 8 Şubat tarihinde deprem bölgesinde görev almak isteyen gönüllü psikologlar için bir form oluşturulmuştur. Bu forma yaklaşık 9 bin başvuru olmuş; bireylerin aldıkları eğitimleri ve deneyimleri dikkate alınarak gönüllü seçimi yapılmış ve 11 Mart'ta sahaya ilk gönüllü ekibi gönderilmiştir. Sahaya giden her gönüllümüze afet ve travma eğitimi ile saha oryantasyon eğitimi, gönüllü ve alanında deneyimli hocalarımız tarafından verilmektedir. Gönüllülerimiz sahaya gittikten sonra "Saha Başlangıç Toplantısı" yapılmaktadır. Her gönüllü, yaşadığı sorun, karşılaştığı güçlük ve danışmak istediklerini Afetlerde Psikolojik Destek Çalışmaları Koordinasyon Grubu (APDÇKG) ile paylaşmaktadır.

Gönüllülerimiz tarafından 11 Mart-9 Nisan 2023 tarihleri arasında Kahramanmaraş, Adıyaman, Hatay ve Gaziantep olmak üzere 4 ilde hizmet vermiştir. Bu süreçte toplam 519 yetişkin kadın ve erkekle bireysel görüşme, 691 çocukla bireysel görüşmeler ve grup etkinlikleri aracılığıyla temasa geçilmiştir. Çocuklarla oyunlar oynanmış, gelişim düzeylerine ve yaşlarına uygun olarak mahremiyet ve hijyen eğitimleri gibi eğitimler verilmiştir. Sahada 165 ergene kayıp, yas, öfke, stres, kaygı, sosyal hayatın sekteye uğraması noktasında destek verilmiş; grup çalışmaları aracılığıyla duygu paylaşımında bulunulmasının yanı sıra sosyal bir ağ oluşturulmak amaçlanmıştır.



Gönüllülerimiz, çalışana destek bağlamında yaklaşık olarak 60-70 saha görevlisi ile bireysel görüşmeler ve grup etkileşimleri gerçekleştirmiş; çalışanlara stres yönetimi, tükenmişle başa çıkma, iş birliği ve etkili iletişim konularında psikososyal destekte bulunmuşlardır.

Görevlilerimizin gözlem ve deneyimlerine dayanarak deprem sahasında fiziksel ihtiyaçların giderilmesinde sorunlar yaşandığı, bazı bölgelerde yoğun materyal eksiklikleri olduğu söylenebilir. Ayrıca sahada psikolog eksikliği bulunduğu, özellikle ASHB'nin sahadaki psikolog sayısının yetersiz olduğu, sahadaki bu eksikliğin TPD gönüllüleri ile giderilmeye çalışıldığı gözlenmiştir. Sahada bulunan süre zarfında bireylerin, psikolog olduğunu bildiği çalışanlara/gönüllülere kendisini açmakta daha rahat olduğu ve destek için başvuruda bulunduğu görülmüştür. Bu nedenle sahadaki psikolog sayısının artırılması gerektiği düşünülmektedir; derneğimiz çalışmalarını bu yönde sürdürmektedir. Sahadaki gözlemler sonucunda kadınların ve erkeklerin sosyalleşebilecekleri, aynı zamanda üretimde bulunabilecekleri kurslar açılmasının, bireylerin fiziksel ve zihinsel sağlığı için oldukça yararlı olacağı düşünülmektedir. Göçmenlere yönelik önyargıların olası etkisiyle birlikte kimi bölgelerde gruplar arası çatışmalar, göçmenlere yönelik olumsuz davranışlar görülebilmektedir. Özellikle bölgede güven duygusunun ve olumlu bir atmosferin sağlanabilmesi için bireyler ve gruplar arası çatışmaları azaltma ve olumlu teması artırma çalışmaları yürütülebilir. Bölgede mahremiyet, kişisel sınır, hijyen eğitimlerinin yoğunlaştırılarak devam etmesi önerilmektedir.

Aile içi şiddetle mücadele için çeşitli önleme ve müdahale programları oluşturulması ve bir an önce uygulamaya konması gerektiği düşünülmektedir.

Sonuç olarak gönüllülerimiz, 11 Mart itibariyle sahada aktif rol almakta ve büyük bir gayretle depremi yaşayan bireylere psikososyal destek hizmetlerinde bulunmaktadır. Depremin yaralarını sarmak ancak iş birliği, birlik ve dayanışma ile mümkündür. Türk Psikologlar Derneği, yaşanan bu afet sonrasında iş birliği ve dayanışma içerisindeki tüm gönüllülere teşekkür etmektedir.





TÜRK PSİKOLOGLAR DERNEĞİ

TÜRK PSİKOLOGLAR DERNEĞİ GENEL MERKEZ

WEB SİTESİ: www.psikolog.org.tr

TEL: 0312 425 67 65

E-MAIL: bilgi@psikolog.org.tr